

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

S. Avrel. Avgvstini Confessionvm Libri X

Augustinus, Aurelius

Coloniae, 1646

Præfatio ad lectorem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10120

P R Æ F A T I O
A D L E C T O R E M.

Nter saluberrima scripta, Amice Lector, quibus S. Augustinus Ecclesiam illustravit, merito Confessionū Libri numerandi sunt.

Aperuit enim in iis omnes imprimis miserandæ corruptionis vias, quibus à pueritia pleraque pars hominum ad exitium graditur : priusque scelera addiscit, quam eorum gravitatem ac damna possit expendere.

Deinde hæresis quoque præcipitia expertus, exemplo suo ostendit, quibusnam hæreticorum fallaciis, seduci potissimum incauti soleant, & quam ratione eas deprehendere possint.

Ita vero malorum suorum Confessionem instituit, ut vitiorum errorumque radicem, causas, occasiones ipsi cum aliis plurimis communes ostendat, & præsentissima remedia apponat ; ea veritatis evidentia, & rationum firmitate, ut assentiri cogaris.

Adhæc passim arcana divinæ providentiæ consilia inspergit, quibus in tolerandis sanandisque paulatim erroribus vitiisque ejus, usâ est : & à vanitate ad veritatem, ab amore seculi ad amorem Dei eundem traduxit, conversione rara & admiranda.

Denique suum in veritate, ac virtute profectum utilissime explicat, & quomodo in virum alterum mutatus sit. Quem in septem prioribus libris, hæresis, libidinis, superbiæ, mancipium fuisse legis : eundem in libris
poste-

A D L E C T O R E M.

posterioribus maxime decimo, vix agnoscis; cum legis Augustinum castum, sobrium, humilem, vanitatis contemptorem, & tam innocentem, ut vix aliquas culparum umbras in se amplius reperiret. Placuit nimirum divinæ Sapientiæ per multorum errorum, omniumq; fere vitiorum experientiam, tantum Ecclesiæ veritatis ac virtutis Doctorem præparare. Ideoque Augustinum labi turpiter, & prope perire permisit; ut plurimos alios, expertus medicus exemplo, voce, calamo sanaret, ac corrigeret.

Certe ita in suis Confessionibus *de malis & bonis suis Deum laudat justum & bonum, ut in eum excitet humanum intellectum & affectum*; ideoque merito *multis olim fratribus multum placuerunt*, ipso teste; & placent ac profunt hominibusque etiam omnibus, qui eas legunt & intelligunt. lib. 2. retract. c. 6.

Adolescentes ex l. 1, 2, 3, 4, adolescentiæ juventutisque pericula, vitia, vanitatem: ac tum ipsi, tum parentes, alique eorum majores, tantis malis opportuna remedia intelligere possunt.

Qui in fide fluctuant, vel in Lutheri, Calvini, aut alia secta hærent, à libro tertio usque ad octavum, reperient fraudes multas Manichæis cum omnibus Sectariis communes: iisque aut similibus se circumventos deprehendent, modo iisdem, quibus S. Augustinus, ad veritatem indagandam mediis utantur. Quem si tanti faciunt, quanti debent: advertent plane, Signum Crucis, Missæ Sacrificium, Sanctorum cultum, Reliquiarum venerationem, Votum castitatis, Orationem pro Defunctis, aliaque similia, non esse

P R Æ F A T I O

esse Superstitionis Pontificiæ impia deliria, sed Catholicæ Religionis actus, & exercitia, veteris Ecclesiæ autoritate ac consuetudine subnixæ.

Qui vero intra Catholicæ Ecclesiæ gremium peccatorum numero ac gravitate premuntur, viam pœnitentiæ fidenti animo in-eant; nec de misericordia Dei desperent, quam S. Augustinus post novem annorum hæresin, & plurima flagitia impetravit.

Si deinde, qui angustias viæ salutis jam ingressi, proficere laborant, sed gravem carnis & spiritus luctam experiuntur, Confessiones S. Augustini legant; & ne dicant, *non possum; potuit ille, qui ferrea aliquando voluntate ligatus tenebatur; poterunt & illi, si evigilent in amore misericordiæ & dulcedinis divini.*

Denique viri perfecti duce S. Augustino in hisce libellis, ad Contemplationis apicem, transeundo cum illo omnes creaturas, emergere poterunt. Quibus purissimæ quoque conscientiæ exemplar, libro decimo proponit.

Quamvis vero ex his manifesta sit opusculi hujus præstantia & utilitas, ideoque in multorum manibus ac ore merito versetur: pauci tamen eum fructum, quem possent, inde referunt. Tum quia sublimem Augustini stylum non tam verbis, quam sensu reconditum ægre penetrant; tum quia ingenio ejus nondum assueti rationum ac sententiarum pondus non percipiunt; tum quia hæresis Manichæorum notitiam nullam habent, cujus errores S. D. passim in his libris deplorat & refellit; tum demum, quia capitibus præfixa summaria, lucem non tam affe-

AD LECTOREM.

afferunt, quam auferunt; nam capitum summam vix semel integre, plerumque mutila, non raro contrarium, aut absurdum quidpiam continent.

Crediderim à quodam non admodum perito, marginalium loco, fuisse apposita, & sensim pro summariis, cum alia deessent, recepta. Augustino certe tribui non possunt, à cuius genio longe abhorrent: & meritum à Lovaniensibus, tum ab Erasmo, veluti spuria, in marginem rejiciuntur. Imo verisimile est, nullam capitum distinctionem in ullis S. D. libris, ipsum autorem habere; nusquam enim capitum meminit, & prolixior, continuoque filo per integros libros plerumque decurrens ratiocinatio, eam interruptionem non apte semper patitur.

Quare his causis permotus, nova imprimis capitum Summaria confeci, iisque totius Capitum vim ac sensum, quam potui plene ac plane complexus sum, ut Lector cum aliqua luce ad S. D. verba accedat.

Deinde singulis libris suum itidem argumentum præfixi, memoriæ, & claritatis causa; ut tota Confessionum series ac ordo, facilius appareat, & in promptu sit.

Tertio, Libris decem, quibus mala bonaque sua recenset, Notas apposui, ea quæ explicatione egent, ex Historia, Philosophia, Theologia, similibus item S. D. & aliorum subinde locis illustravi, addidi præcipuos Manichæorum errores ex aliis S. D. opusculis; subinde quasi per paraphrasin, difficiliore aut luculentiores sententias explanavi.

Quarto, Plerumque post notas intellectui aptas, alias affectui subjeci, & capitum Vsum

P R Æ F A T I O

appellavi; nam quid prodest lectio, nisi in vitæ usum eam conferas? His notis posterioribus, Lectoris fructum præcipue spectavi, & quid ad salutem suam commodi inde referre possit, velut intento digito monstravi. Non ignoro multis meliora in mentem venire posse, sed neque hæc, ut spero, fructu suo carebunt.

Quia vero S. D. totis X libris exemplo suo Lectorem sapere facit: ostendens in quas scelerum voragines, quam incaute corruerit; qua deinde ratione inde emerferit; quibus gradibus totus ad Deum conversus fuerit, ut errorum vitiorumque nec vestigium quidem, in animo illius superesset; ideo *Perfectæ ad Deum Conversionis exemplum* in Confessionibus suis S. D. orbi monstrasse, in titulo præscripsi.

De Notis meis id præterea Amice Lector, moneo, me utilitatis & brevitatis rationem habuisse, ideòque subinde plura aut alia desiderabis, sed memineris me Commentarium non scribere, qui in nimiam molem excresceret.

Tres Libros postremos omisi, primum quia nihil de vita & conversione S. D. continent, sed explicationem capituli primi Geneseos: quam per modum appendicis adiecit; testandi credo amoris causa, quo in sacras literas flagrabat; & ut earum lectionem iis qui Ecclesiam gubernant, animarumque saluti ex officio vacant, commendaret; tanquam perfectionis virtutisq; instrumentum.

Secundo, quia multas tum Philosophicas, tum Theologicas difficultates de tempore, æternitate, materia, verbo divino, cognitio-

gnitio-

A D L E C T O R E M.

gnitione, & Voluntate Dei, ac utriusque im-
mutabilitate l. 11, & 12, aliaque proponunt
intricata, quam ut hic explicari debeant;
præsertim, cum hos libros alias, si Deus vi-
res dederit, opportuno loco producturus
sim.

Postremo, quia vix quisquam eos legit, &
non nisi eruditiores intelligunt. Nolui ergo
mole non necessaria librum augere, cum li-
bris X tota Oeconomia Conversionis S. Au-
gustini contineatur, cujus non tam doctri-
nam quam exemplum nunc proponimus.

Habes causam Amice Lector, suscepti la-
boris. Præcipue me impulit Confessionum
S. Augustini, utilitas & difficultas. Addo
singularis quoque in S. D. affectus, cujus
tanta *exstant erga omnem Catholicam Ecclesiam be-*
neficia, ut nulli pene Sanctorum majora merita debeat
mus, ut dixit Martinus V. Pontifex. Eundem
teste S. Hieronymo Catholici toto orbe tan-
quam conditorem antiquæ rursus fidei veneraban-
tur & suspiciebant; à quo dissertum est, quid-
quid dici potuit, & sublimi ingenio de Scripturarum
Sanctarum hauriri fontibus. Hunc Patres Con-
cilii V. Generalis profitentur sequi se per
omnia, & suscipere omnia, quæ de recta fide, & con-
demnatione hæreticorum exposuit. Eiusdem do-
ctrinam secundum præcessorum suorum statuta, Ro-
manam sequi, & servare Ecclesiam asseruit Ioan-
nes Pontifex.

Serm. de
translat. S.
Monicæ.

ep. 25. in-
ter ep. S.
Aug.

l. de dua-
bus natu-
ris in
Christo.

Accedit singularis ac plane divinus spiri-
tus in ejus scriptis elucens, quo ad boni af-
fensum lectorem intelligentem cogit, & ad
affectum valide impellit. Ut meliorem fidei
virtutisque Magistrum, post Scripturas sa-
cras, nec ipse reperire possim nec alteri sua-
dere,

P R Æ F A T I O

dere, præsertim si animus est in Fidei & Theologiæ abdita aliquando penetrare, & solidæ virtutis prima principia recte intelligere, ac penitus imbibere. Quare consulto facit, quisquis mature tantum Doctorem sibi familiarem reddit, ejusque notitiam ab ipsis Confessionum libris orditur. Nam in iis ingenium, mores, prima fidei, conversionis, virtutis suæ rudimenta ac lineamenta depingit, quæ in aliis suis libris retinet, ac vivis coloribus illustrat.

Quod vero in censura præfixa edit. Basiliensi, Erasmus humillimum Doctorem arrogantiaë suggillavit, quasi quædam ad *gloriæ speciem accedentia*, aut certe *minutiora* moleste ingerat, temerario ingenio plus quàm decet, indulgit. Experiuntur, qui bona mente Confessiones Augustini, legunt, se ad honoris, gloriæq; contemptum non solum intellectu, verum & affectu duci. Et amabo te, quam honoris auram captare potuit S. D. gravissima flagitia impurasque libidines, toti orbi propalando, qui nesciret Augustinum tam graviter peccasse, nisi ipse dolorem poenitentis animi sui literis consignasset. Certe tot ac tanta humilitatis argumenta in aliis quoque libris lego, ut facilius persuadear Erasmus superbum fuisse, quam Augustinum, qui Confessiones suas jam Episcopus scripsit, secularis scientiæ fastu dudum sepulto.

Id forte Erasmus ussit, quod Grammaticorum in verbis curam, in Dei præceptis servandis neglectum arguit, quod fabularum immoderatum studium, & Terentii sordes detestatur, quod de petulanti furacitate se
accu-

A D L E C T O R E M.

accusat. Hæc nimirum in oculis Dei, & servi ejus Augustini grandia, Erasmo minutiora visa sunt.

Sed audi porro durum os : *Confessionum*, inquit, *libri*, quos & otiosus, & otiosis scripsisse videtur, habent quiddam peculiaris molestia. Molestum nemini pio esse potest, *intellectum & affectum suum in Dei laudem excitari*, quod libri *Confessionum* in Augustino egerunt, & in aliis etiamnum agunt. Nec otiosus esse potuit Augustinus, qui hos libros Episcopus scripsit, & totius orbis consiliarius.

Certe talia *Lucianicum* in Erasmo spiritum redolent, quem merito illi tribuit *Canisius* l. 5 de *Maria Virg. c. 10.* quamvis idem paulo post censeat, *hærenti & hallucinanti in quibusdam Erasmo*, qui neque per omnia sibi constare solebat, tanto facilius veniam dandam esse : quod ipse postea respiciens, vehementer doluerit, se quondam in libris suis quaedam incaute scripsisse. Quod verum esse deprehendi perlectis ejus ad Leonem X, Adrianum VI, & Clementem VII, epistolis, aliisque ejus scriptis.

Tu Candide Lector, conatibus meis fave; libros *Confessionum* crebro inspice, & fac secundum exemplar perfectæ ad Deum conversionis, quod in illis tibi monstratum est.

I N-